

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **A. D.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 19 marca 2026 r.,

z urzędu, kwestii wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 22 września 2023 r., sygn. akt II AKa 314/21,

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 10 września 2021 r., sygn. akt III K 185/20,

**1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.
wznawia postępowanie karne zakończone wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 września 2023 r., sygn. akt II
AKa 314/21;**

**2. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22
września 2023 r., sygn. akt II AKa 314/21 i sprawę A. D. przekazuje
temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

3. wydatkami postępowania o wznowienie obciąża Skarb Państwa.

Andrzej Stępka

Dariusz Świecki

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Kielcach, wyrokiem z dnia 10 września 2021 r., sygn. akt III K 185/20, uznał A. D. za winnego przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i in.

Po rozpoznaniu apelacji od tego wyroku, Sąd Apelacyjny w Krakowie, wyrokiem z dnia 22 września 2023 r., II AKa 314/21 utrzymał w mocy wyrok w zaskarżonej części.

Skazany A. D. w piśmie z dnia 22 października 2025 r. zatytułowanym jako „Wniosek o wznowienie z urzędu postępowania sądowego ze względu na ujawnienie się uchybienia wskazanego w art. 439 § 1 k.p.k.” wniósł o wznowienie z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 września 2023 r., sygn. akt II AKa 314/21 oraz uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Analiza akt sprawy, w tym wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 września 2023 r., sygn. akt II AKa 314/21, jednoznacznie wskazuje, że w sprawie rzeczywiście zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci nienależytej obsady sądu (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.). Podnieść należy, że wznowienie postępowania z powodu uchybień stanowiących bezwzględne przyczyny odwoławcze z art. 439 § 1 k.p.k. dopuszczalne jest wyłącznie z urzędu, zaś „wniosek” strony należy potraktować jako sygnalizację uchybienia wynikającą z art. 9 § 2 k.p.k., która wywołuje potrzebę podjęcia rozważań w zakresie wystąpienia przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k.

Skazany A. D. upatruje wystąpienia w wyroku Sądu odwoławczego bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na to, że w składzie tego Sądu zasiadała sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie X. Y., powołana na to stanowisko w postępowaniu z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa

ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3).

W uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, stwierdzono, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”. Uchwała ta z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego, dopóty nie nastąpi odstępianie od niej w trybie art. 88 ust. 2 ustawy o Sądzie Najwyższym. Wielokrotnie już w orzecnictwie Sądu Najwyższego podnoszono, że pomimo wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie U 2/20, powyższa uchwała jest dalej wiążąca (zob. np. uchwały SN z dnia: 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, czy z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22).

W konsekwencji, w świetle przywołanej uchwały trzech Izb SN sam fakt powołania na urząd sędziego sądu powszechnego z udziałem KRS ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. nie oznacza automatycznie, że skład sądu powszechnego, w którym bierze udział tak powołany sędzia, dotknięty jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z uwagi na nienależytą obsadę. Niezbędne jest przeprowadzenie wieloaspektowego testu, o którym tam mowa, a powołanie wskutek procedury z udziałem wskazanej KRS jest tylko jednym z elementów, który podlega ocenie i bynajmniej nie przesądzającym.

Zwrócić trzeba uwagę, że w świetle poglądów wyrażonych we wskazanej uchwale trzech Izb SN w odniesieniu do SSA X. Y. wielokrotnie przeprowadzono już tzw. test sędziego. W niniejszej sprawie ustalenia w zakresie braku bezstronności tego sędziego Sąd Najwyższy dokonał na podstawie spraw o następujących sygn.

akt: III KK 109/23, III KK 60/23, III KK 239/23, III KK 295/23, III KK 401/23, III KK 463/23, III KK 292/24, III KK 600/23, III KK 259/24, III KK 199/24. W tych sprawach wynik testu był negatywny, co skutkowało wydaniem wyroków uchylających.

Obecny skład Sądu Najwyższego w pełni akceptuje argumentację prezentowaną przez Sąd Najwyższy w orzeczeniach wydanych w tych sprawach, w związku z tym nie jest konieczne ponowne szczegółowe powoływanie wszystkich okoliczności tam ustalonych, a jedynie zwrócenie uwagi na pewne istotne aspekty związane z przebiegiem kariery wskazanego sędziego i ich wpływem na jej bezstronność i niezależność od władzy wykonawczej. Wskazują one na to, że sędzia X. Y. mogła być postrzegana jako silnie związana z władzą wykonawczą w okresie, w którym nie respektowała ona zasad konstytucyjnych, w szczególności zasady niezależności wymiaru sprawiedliwości, co oznacza, że sąd z udziałem takiego sędziego nie będzie postrzegany jako sąd w pełni bezstronny i niezawisły.

Jak wynika z ustaleń dokonanych przez Sąd Najwyższy we wskazanych wcześniej sprawach, działalność sędziego X. Y. postrzegana jest przez pryzmat jej „niezwykłej” w latach 2017-2022 kariery sędziowskiej. Rozpoczęło ją podpisanie w grudniu 2017 r. list poparcia dla niektórych sędziów kandydujących do składu tworzonej wówczas w niekonstytucyjnym trybie Krajowej Rady Sądownictwa, w tym ówczesnej Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie, członka, a następnie Przewodniczącej obecnej Krajowej Rady Sądownictwa, po czym droga tego sędziego do uzyskania awansu uległa znacznemu przyspieszeniu. Sędzia X. Y. była niemal niezwłocznie, bo od 28 grudnia 2017 r. do 1 lutego 2020 r., a następnie na czas nieokreślony, delegowana do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie. Niedługo po podpisaniu list poparcia, tj. 15 stycznia 2018 r. została nadto powołana do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Krakowie. Co niezwykle znaczące, jeszcze w trakcie delegacji do Sądu Apelacyjnego została [...] 2020 r. powołana do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie i stanowisko to przyjęła. Z dniem [...] 2021 r. została powołana do pełnienia urzędu sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Powyższe jednoznacznie wskazuje na obdarzenie jej przez ówczesne kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości dużym zaufaniem oraz na działania nominacyjne zdecydowanie odbiegające od typowej drogi obejmowania stanowisk w wymiarze sprawiedliwości.

Dostrzegalne związki z Krajową Radą Sądownictwa oraz Ministerstwem Sprawiedliwości, a przede wszystkim akceptacja działań związanych z tzw. reformami sądownictwa powodują swoisty dysonans. Nie można wszakże wskazywać, iż sąd jest niezależny i bezstronny, gdy członek jego składu zawdzięcza swoją pozycję w strukturach wymiaru sprawiedliwości bliskim, bezkrytycznym relacjom z władzą wykonawczą czy ustawodawczą.

Niewątpliwie każdy obserwator wymiaru sprawiedliwości może dostrzec, że ścieżka awansu zawodowego sędziego X. Y. zależna była od jej akceptującej postawy wobec prób ograniczenia niezależności sądownictwa i podporządkowania sądów woli organów władzy wykonawczej, głównie ówczesnego Ministra Sprawiedliwości, w tym pozbawienia sędziów i władzy sądowniczej konstytucyjnie działającej Krajowej Rady Sądownictwa zastąpionej organem od władzy wykonawczej zależnym. Stwierdzenie tak silnego nagromadzenia zachowań wskazujących na zbieżność postępowania z oczekiwaniami władzy powoduje poddanie w uzasadnioną wątpliwość twierdzenia, że w innej sferze aktywności, w tym w orzekaniu, te zbieżności zupełnie znikają. W konsekwencji, podobnie jak i w wypadku wcześniej przeprowadzonych testów, i w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że okoliczności, w jakich sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie X. Y. została powołana na kolejne stanowisko sędziowskie, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności od czynników zewnętrznych składu sądu utworzonego z jej udziałem, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy wykonawczej. Sąd taki był zatem nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Jak trafnie podkreślił Sąd Najwyższy w sprawie III KK 600/24 negatywna ocena postępowania wskazanego sędziego nie kwestionuje jego kwalifikacji i umiejętności zawodowych, być może predestynujących go do zajmowania najwyższych stanowisk w wymiarze sprawiedliwości. Rzecz jednak w tym, że postępując w ustalony sposób, wskazana sędzia „aprobowała niekonstytucyjne procedury, więcej – uczestniczyła w nich nie tylko zgłaszając swoją kandydaturę, ale aktywnie działając na rzecz osób ubiegających się o objęcie stanowisk w nowotworzonej Krajowej Radzie Sądownictwa. Sama zaś wykorzystywała tę sytuację, w części prokurowaną osobiście, do zajmowania stanowisk kierowniczych

w sądownictwie powszechnym. Zaś w dążeniu do ich obejmowania nie wzbudziło w niej najmniejszej refleksji i nie powstrzymało jednoznaczne w swej wymowie orzecznictwo, zarówno Sądu Najwyższego, jak i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka czy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”.

Sąd Najwyższy podkreśla, że wprawdzie w chwili obecnej ustało bezpośrednie zagrożenie naruszania przez organy władzy wykonawczej niezawisłości sądownictwa, to jednak przytoczone wyżej fakty dotyczące przeszłości SSA X. Y., w pełni uzasadniają tezę o braku u tego sędziego przymiotów gwarantujących, że sąd z jego udziałem był – w chwili wydania przedmiotowego wyroku – sądem niezależnym i bezstronnym w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP UE oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Stwierdzenie wystąpienia w postępowaniu prowadzonym przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w sprawie o sygn. akt II AKa 314/21 uchybienia, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. skutkować musiało wznowieniem tego postępowania i uchyleniem kończącego je wyroku z dnia 22 września 2023 r., a w konsekwencji tego przekazaniem sprawy A. D. do ponownego rozpoznania.

Procedując powtórnie Sąd Apelacyjny baczył będzie, aby sprawa rozpoznana została przez sąd należycie obsadzony, spełniający kryteria „sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC.

Wznowienie postępowania z urzędu implikowało także obciążenie Skarbu Państwa wydatkami postępowania wznowieniowego.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[J.J.]

[r.g.]

Andrzej Stępka

Dariusz Świecki

Eugeniusz Wildowicz